

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2024. október 22. 08:15

Iskola, osztály: Gimnázium, 10.B

Iskola neve és címe: ELTE Apáczai Csere János Gimnázium és Kollégium

Tanít: Németh László

Témakör megnevezése: A gazdasági élet szerkezetének átalakulása

Tanítási egység (téma) címe: Mezőgazdaság II. – Tőkés mezőgazdaság

Az óra (jellemző) típusa: Új anyag ismertetése

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- A gyerekek legyenek tisztában a tőkés mezőgazdaság típusai

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Összetudják hasonlítani az intenzív vegyesgazdaságot, a helyi belterjes gazdaságot, a mediterrán gazdaságot, a farm- és az ültetvényes gazdálkodást.

2.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Tudjanak csoportban dolgozni.
- Érzékenyítés szegényebb sorban lévő emberek iránt (pl.: az ültetvényes gazdálkodásnál az exportkényszer miatt éheznek a trópusokon)

2.4. Oktatási követelmények:

- Fogalmak:
 - új: intenzív vegyesgazdaság, helyi belterjes gazdaság, mediterrán gazdaság, farmgazdaság, ültetvényes gazdálkodás
 - megerősítendő: szektorok
- Folyamatok:
 - új: monokultúras termelés hatása a talajra
 - megerősítendő:
- Összefüggések:
 - új: monokultúra és a gépesítés összefüggése
 - megerősítendő:
- Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek:
- Fejlesztendő készségek, kompetenciák (mit, mivel?): társas kompetenciák
- Főbb tanulói tevékenységek: feladatmegoldás

3. Szemléltető és munkaeszközök

ppt + feladatlapok

4. Felhasznált irodalom

Jónás Ilona, dr. Pál Viktor, Szöllősy László. Vízvári Albertné: Földrajz 10, MOZAIK Kiadó, 2008

Arday István, Rózsa Ender – Ütőné Visi Judit: Földrajz II. középiskolásoknak, Műszaki Könyvkiadó, 2005

5. Mellékletek jegyzéke

- 1. feladatsor
- 2. feladatsor

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0-3'	Köszöntés, jelentés	-	-	-	-
3-10'	<p>Elméleti kifejtés: tőkés mezőgazdaság I.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intenzív vegyesgazdaság <ul style="list-style-type: none"> ○ Egyszerre növénytermesztés és állattenyésztés, magas hozamok ○ Példa: Dánia – parasztok szövetkezetekbe tömörülnek, a silót tehének takarmányaként hasznosítják • Helyi belterjes mezőgazdaság <ul style="list-style-type: none"> ○ Szakosodott mezőgazdaság, pl. Tokaj szőlőtermesztés, nem tartanak állatot 	Új ismeretek feldolgozása	Tanári előadás	Frontális munka	ppt
10-17'	1. feladatlap az intenzív vegyesgazdaságról és helyi belterjes gazdálkodásról	Feladatmegoldás	Feladatmegoldás	Csoportmunka (4 fős csoportok)	1. feladatlap
17-31'	<p>Elméleti kifejtés: tőkés mezőgazdaság II.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mediterrán gazdálkodás <ul style="list-style-type: none"> ○ Növénytermesztésre specializálódott (pl. olajfa, citrusfélék) ○ Exportbevételek primőr zöldségekből • Külterjes mezőgazdaság (farmgazdaság) <ul style="list-style-type: none"> ○ Nagy kiterjedésű gépesített farmok, pl. búza-, kukoricaöv az USA-ban • Ültetvényes gazdálkodás <ul style="list-style-type: none"> ○ Monokultúras termelés, trópusi növények (pl. banán, kávé) exportra ○ Talaj kimerülése, kórokozók elterjedése miatt veszélyes lehet 	Új ismeretek feldolgozása	Tanári előadás	Frontális munka	ppt
31-45'	2. feladatlap a mediterrán, farm- és az ültetvényes gazdálkodásról	Feladatmegoldás	Feladatmegoldás	Csoportmunka (4 fős csoportok)	2. feladatlap

Mellékletek

1. feladatsor

1. Helyezzétek el az egyes termelési típusokhoz a jellemzők számát!

Helyi, belterjes mezőgazdaság ___ ___
Intenzív, vegyes mezőgazdaság ___ ___

1. A fejlett országok szakosodott területeinek mezőgazdasága. Tipikusan ilyen a városellátó övezet, a tejtermelő gazdaság, a szőlőtermesztés. Nagyvárosok mellett a vágott virág, Tokajnál a szőlő termesztése éri meg: nem tartanak mellette disznót, tehenet is.
2. Ez jellemző hazánkban is. Neve azt mutatja, hogy egyszerre végeznek növénytermesztést és állattenyésztést, egyaránt magas hozamban.
3. Jó példa rá Dánia: a szövetkezetbe tömörülő parasztok a zölden levágott gabonát (siló) takarmányként hasznosítják teheneknek, a vajkészítéskor lefölözött tejet a disznókkal etetik meg.
4. Megfigyelhető a világvárosok közelében, a Nagy-tavak partján, neves borvidékeken.

2. Az alábbi képeket párosítsátok a megfelelő termelési típusokhoz!

1.

2.

2. feladatsor

1. Helyezzétek el az egyes termelési típusokhoz a jellemzők számát!

Külterjes mezőgazdaság (farmgazdaság)	___	___	___	
Mediterrán gazdaság	___	___	___	___
Ültetvényes gazdaság	___	___	___	___

1. A Földközi-tenger partvidékén, a Krímben vagy Kaliforniában ez jellemző.
2. Nagy kiterjedésű, gépesített farmok jellemzik, ezeken termelnek a piacra.
3. A trópusokon, a talajváltó gazdálkodás mellett jellemző. (Ezért beszélnek itt duális gazdálkodásról.) Csak itt a fejlett világ pénzéből, gépesítve, monokultúras termeléssel, exportra természetesen növényeket.
4. Egy-egy termékre szakosodtak: az USA-ban így alakult ki a búzaöv, a kukoricaöv, a broilercsirke öv.
5. Az éghajlat a növénytermesztésnek kedvez. Disznózsír helyett olívaolajjal is főznek.
6. Ez lát el bennünket banánnal, kakaóval, kávéval, kaucsukkal, cukorral (a cukornádból). Gyakran élvezeti cikkeket és ipari nyersanyagokat állít elő, miközben a helyi lakosság egy része éhezik.
7. Hagyományosan olajfát, citrusféléket, fügét termeszt. Önellátásra, rossz hozammal búzát is vetnek, gondoljunk a sok pastára és a pizzára.
8. A korábbi szezon miatt primőr zöldséggel és gyümölccsel látják el Európát.
9. A monokultúras termelés miatt lehetett gépesíteni – ugyanakkor ez segíti a talaj kimerülését, a kórokozók terjedését. Egy terjedő betegség például a banántermelés drasztikus zuhanásával, a ma ismert fajták kihalásával járhat.
10. Az USA déli államaiban is hajdan ez volt a jellemző: fekete rabszolgák termeltek itt gyapotot az angol gyáriparnak.
11. Az USA mellett Ausztráliában, Új-Zélandon (birkatartás), a pampákon jellemző.
12. Az utóbbi időben terjedő változata szerint a föld már nem TNC-k kezében van, a termelést helyi kisparaszti gazdaságok végzik, a globális vállalatok csak fölvásárolják és feldolgozzák termékeiket.

2. Döntsétek el, hogy melyik mezőgazdasági termelési típusra vonatkoznak a megállapítások! Írjátok a megfelelő betűjelet a megállapítás sorszama elé!

- A) égető-talajváltó gazdálkodás
B) ültetvényes gazdálkodás
C) mindkettő
D) egyik sem

1.	Jellemzője a monokultúra.
2.	Célja a helyi lakosság élelemmel való ellátása.
3.	A hagyományos mezőgazdasági termelés egyik típusa.
4.	Árutermelés jellemzi.
5.	Külterjes állattartás is kapcsolódik hozzá.
6.	Intenzív termelési technológiákat is alkalmaz.
7.	Trópusi-Afrika területére jellemző.
8.	Terményeinek értékesítését főként multinacionális társaságok végzik.
9.	Érzékeny a világpiac áringadozásaira.
10.	Fontos a termőföldek 2-3 évig történő ugaroltatása.

3A. A következő ábra azt szemlélteti, hogy egy tábla csokoládé ára milyen arányban oszlik meg az előállításában résztvevő szereplők között. Írjátok a szereplők neve után, hogy mely szektort vagy ágazatot képviselik!

3B. Húzzátok alá az alábbi gazdálkodási formák közül azt a kettőt, amelyik jellemző a kakaótermesztésre!

háztáji gazdaság monokultúra ültetvényes gazdálkodás égető-talajváltó gazdálkodás